

Van glorie en lijden

Sonnetten uit de loopgraven aan den Yser

Daan Boens

editie Paul de Keyser

bron

Daan Boens, *Van glorie en lijden. Sonnetten uit de loopgraven aan den Yser*. Drukkerij van de werkschool Kamp, Harderwijk z.j. [1917]

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/boen003vang01_01/colofon.htm

© 2008 dbnl / erven Daan Boens / erven Paul de Keyser

L.S.

*En face des batailles dressons l'Art.
Emile Verhaeren.*

Oorlogspoëzie! Alweer oorlogspoëzie! Wie bevrijdt ons van oorlogspoëzie? Dergelijke uiting van fijnproevers-wrevel wordt meer gehoord in een tijd, waarin groote en kleine verzamelingen zoogenaamde oorlogspoëzie de boekenmarkt dreigen te overstroomden. Al te dikwijls helaas stuit men bij het doorbladeren van zulke verzamelingen op zooveel minderwaardigs, wat met literatuur of poëzie hoegenaamd geen uitstaans heeft, dat men zeer geneigd is uit een artistiek oogpunt alle oorlogspoëzie PER SE te veroordeelen.

En toch waag ik het, gestreng vriend lezer, uwe welwillende aandacht te vragen voor deze 'oorlogspoëzie'.

Ik weet wèl: tal van dichters hebben nu reeds den oorlog en zijne hevige ontroeringen bezongen van uit hun veilig ivoren torentje. De beste stuurlieders staan immers aan wal. Hoeveel echter 'dichtten' op de vuurlinie zelf, midden het geraas en het doodsgevaar van het moderne oorlogstuig? Bitter weinig.

Tot die weinigen, vriend lezer, behoort de dichter van 'Van glorie en lijden'.

Een dichter-soldaat, een uitverkorene! zijne sonnetten - een dichtvorm om zijne kernachtigheid en bondigheid door den dichter gebruikt - schiep hij, behalve enkele die hij in het hospitaal of tijdens een kort verlof fabuleerde, in de loopgraven aan den Yser zelf.

Besef, vriend lezer, wat dit zeggen wil: poëzie uit de loopgraven! Sonnetten, gewonnen en geboren in modder en slijk, in regen en wind of in zengende zonne, maar op vaderlandschen grond, geven ze ons een tragisch-glorierijk beeld van menschen en toestanden in het hedendaagsche Yser-landschap, waar het is:

*'Al water - met aan d'overzijdschen wal,
oneindig-ver, wat boomen, kaal en droeve,
ook kruisjes voor hen, die we hier begroeven,
en dan kanongerol en vuur-geknal.'*

Een dichter, een waarachtig dichter is Daan Boens, met hart en ziel een dienaar van de schoone literatuur, zeggend in een hel van vuur en vernieling zijne emoties en levensgang, zijn smarten en hopen als strijder voor Eer en Recht.

Eenvoudig korporaaltje maar in het heldenleger van Koning Albert heeft hij gestreden en geleden en trouw van iederen dag zijne indrukken en gevoelens in poëzie en proza genoteerd.

De Cyclus: 'Van mijn Eenzaamheid' slaat terug op 's dichters leven als zieke in de nabijheid van de Zee. Geboren te Oostende is Daan Boens een kind van ons blonde Noordzeestrand en men kan denken hoe dit verblijf aan Frankrijk's kust zijn ziele 'aangedaan met poëzie' moest ontroeren.

Het brengt mij zijne Vlaamsche jeugd-verzen in het geheugen, zijne vrome zee-gedichten vooral. Het verschil is echter groot. Bloeide in de verzen van 'In witte gewaden', korten tijd voor den grooten oorlog verschenen, zijn jeugdig dichtergevoel en leven open in mystieke rozen, thans heeft zijn levenspoëzie aan zeldzame kracht en diepte gewonnen. Sommige verzen uit 'Van glorie en Lijden' zijn zoo oneindig echt en menschelijk als slechts een dichter, die dagelijks den gewelddadigen dood te velde trotseert, 'coutumier de l'action belle', in zijn poëzie zijn kan.

Luister, vriend lezer, hoe Daan Boens zelf in een brief zijn leven aan 't front beschrijft.

‘- We zijn in de loopgraven. Daar komt opeens een hevig onweer op - een bombardement -. Alle gedachten staan een wenk stil, nooit voelt men beter het instinkt. We handelen automatisch: wij duiken ons, springen in een hol of gooien ons plat ten gronde. De bommen, obussen en shrapnells vallen of bersten open. We staan op - en denken - dan eerst “denken” we: 't Is voorbij! Dat komt zoo min of meer malen voor per dag - en zoo gaan de dagen om en we gaan “in repos”. Dan denken we ook aan geen gevaar meer. 't Is voorbij! Wat wil je? Dan vergeten we ook te schrijven aan hen, die heele dagen kunnen denken - dat we het goed maken... en d'oor 't gaatje van een naald gekropen zijn. Dat 's alles!’

Luister nog, wat hij in 't Fransch ditmaal in zijn Dagboek schreef:

‘Nov. 1915

A) En première ligne. Je viens d'écrire le sonnet “Een avond” à la lueur d'une chandelle dans mon abri. C'est drôle comme on devient étranger à tout ce qui vous entoure, comme on oublie les obus qui vous passent au-dessus de la tête et comme on analyse avec aisance ses émotions et pensées intimes. -

B) Après une attaque - je ne savais pas être si fort - j'ai vécu une belle nuit - J'ai dit, quand tout était redevenu tranquille: “Ce n'est que cela!”. Pour toute cette formidable guerre, où les obus, bombes, brisants et balles s'entremêlent, - le soldat, artisan de cette énorme et cruelle entreprise - ce simple soldat pourrait dire: “Ce n'est que cela!”

-

Mais il lui faut pour synthétiser ainsi ses impressions et pensées, avoir une confiance sincère dans la vie - le destin. Je me sens devenir: homme. Que vaut, en somme, la grandeur de la lutte, dont je ne suis qu'un tout petit atome?

Tout!

Rien de toute la vie individuelle ne vaut le succès commun, que nous voulons.

Ni le bonheur de vivre, ni les soucis de famille, ni le désir de vivre ne contrebalancent le devoir, que je me suis fait.’

Ik denk hierbij onwillekeurig aan wat den betreurden Meester Emile Verhaeren in zijn schitterende Lettre-préface van ‘A la gloire de la Belgique’ neerschreef:

‘Après la série tonnante des batailles l'univers rajeuni sera soit un adolescent féroce, soit un éphèbe vivace, ardent et généreux.’ Laat ons verheugd zijn! Door het lijden gestaald, door den strijd gelouterd komen onze broeders van den Yser weldra in het bevrijde Vaderland terug, niet als bloeddorstige jongelingen, maar als Daan Boens voor hen getuigt, heilig van glorie, want:

*‘Zij gaan en zijn wel moe, doch rusten nooit,
en fluiten kalm het liedje, dat verleden
gebeurtenissen in hun brein ontplooit.*

*Zoo gaan ze een kruisweg? Neen! want gistren schreden
zij kalm gelijk vandaag, met jeugd getooid,
en morgen zullen zij nog gaan, lijk heden.’*

INTERNEERINGSKAMP VAN HARDERWIJK. JANUARI 1917.

DR PAUL DE KEYSER.

Opdracht

Aan U, die mijne broeders allen zijt,
en strijdt, en dorst hebt naar de zegepralen,
en sneuvelt in de roode zonne-stralen,
die de avond, als een fiere vane spreidt;

Aan U, die in de bloed-gekleurde schalen,
wilt slurpen zerpen wijn van d' een'gen strijd,
die ooit de Menschheid van een droom bevrijdt,
een droeven droom, van valsche idealen;

Aan U, die jong en schoon, uw leven geeft
en al uw moed en hoop in 't verder leven,
Voor 't eeuwig groote en schoon: zelfstandigheid.

Aan U, die aan mijn zwakke zijde streeft,
dit lied, waar vrije hoop en dank in beven:
o Gij, die allen mijne broeders zijt!

De Wreede Intocht

De Moeder sprak:

Zie, kind, hoe de avond komt met vrede-schreden
en alle boomen staan gerust en grauw
en staren naar den duister, die 't verleden
met 't heden bindt in droomens-grijze schaûw.

De vijver ligt zoo stille, en schijnt zich nauw
te wikkelen in de innige avond-vrede,
die om ons huisje wispelt hope-beden,
- en 't leven maakt een spel van licht en schaûw.

En hoor, o kind, hoe nog een vogel fluit
en, trage wiekend, wil zijn nestje vinden,
berustend in het Goed', dat de aarde omsluit.

En ruik hoe breed de zoele en milde winden
ons brengen aller-zoetste geuren meê,
verinnigd in der wereld schoone vreê.

De Wreede Intocht

Eens kwam een dolle en breede menschen-vloed,
met staal gewapend en in grijze kleëren,
met dezen blik, die valsche plannen broedt,
- en klagend bonsden klokken, heen en weëre!

Of zij geheel de wereld zouden keeren,
zoo drongen zich de mannen, en de gloed
der avond-zon, vergrootte nog hun stoet!
van lange lansen en getogen speren.

De vrouwen vreesden en de kinders weenden,
de honden basten, of ze een ondeugd steende,
en kalme steden stonden ginds in brand.

Toen zei de moeder, en heur witte hand
sloot de oogen dicht van 't kind, dat zachte weende:
- 'o Zie niet, kind, de Kwade tiegt door 't land'.

Toen sprak het Kind:**I**

Ik dacht het leven was een schoon festijn,
waar we allen blijde zaten als genooden,
en diep-tevreden dronken rijpen wijn
uit pure schalen, die de dagen boden.

Ik dacht het leven was gelukkig-zijn,
met gulden morgenden, die nimmer vloten
of met de nachten, blond van starren-schijn,
waar zoetste winden waren lief ontboden,

En dat ook ieder mensch zijn stil-genieten
mocht spinnen met den fijnst-gekozen draad,
en nooit een traan zou op het weefsel vlieten,

Zoodat, bij 't rozen van de dageraad.
geen vrees zou zijn en geen verdrieten,
en wie dan stierf, zou gaan met rein gelaat.

II

Doch, Moeder, Belgie is geen vrije baan.
Het is een volk, dat rustig alle dagen
't gewonnen broodje eet, en 't avond-gaan
met zoet-voldaan gezicht, kan gade-slagen.

Het heeft een hart, dat toch zoo blij kan slaan,
wanneer des Zondags, in hun witte kragen,
de vrouwtjes, vóór de kerk, te praten staan,
terwijl de mannen om wat ruste vragen.

Het heeft een ziel, waar gansch een doel in leeft,
o Moeder, en het mag dus wrake willen
om al het leed, waaronder 't volkje beeft.

O Moeder, deert ons Belgie dan de grillen
der vreemden, die aan onze poorten staan,
of is het toch een open, vrije baan? -

Zoo zei de Moeder:**I**

Nu vraagt gij waar de dagen henen-glijden,
en waar de schoonheid, die ge wenschet, ging,
waarom de grootschheid van het zon-verscheiden,
verkwijnen moet in vage schemering.

Ge vraagt waarom de roze zomertijden
versterven, wijl ze een grauwe herfst verving,
en waarom 't meisje, dat soms spelemeide
in 't lente-groen, is maar een sterveling?

o Droevig kind, zoo is het leven zelf,
want alles komt, en alles moet verdwijnen,
zooals de zon zinkt in het lucht-gewelf.

Toch wordt de lente sterke zomerpracht,
het meisje voert de puurste lichaams-lijnen,
een schoone dag wordt ook een schoone nacht.

II

Het was een mooie avond, - en uw vader
stond statig-blijde, wijl geen blad bewoog -
en schoon was zijne moed, en schoon te gader
uw vaders woorden en uw moeders oog.

Ge zaagt uw vader, die ten velde toog
en al de vaders en de broeders kwamen nader,
en waren sterk: hun edel hoofd stond hoog
en hun gelaat was fier.... 'k aanzag uw vader....

De vrouwen weenden, doch de mannen lachten,
ze zongen 't breede lied, dat vrijheid wou,
ze wilden sterven, vóór in dwang te smachten.

Ze waren groot, en waren diep-getrouw
aan 's menschen goedheid - want dien avond brachten
tien duizend vaders hoop weer tot hun vrouw.

Van mijn Eenzaamheid

Aan mijn Vader

Mijn vader heeft me vóór het Leven eens gebracht:
- Het was een wijde dal, waar duizend vogels kweelden,
terwijl in 't geurend loover noch wat stralen speelden
der late zonne, die verzonk, heel roze en zacht.

De wind ging teer: het was geen lied, het was geen klacht,
't was of onzichtbaar-zoet, een hand mijn wangen streefde;
en kalm de boomen spraken van de stille weelde,
waarin we wachten bleven naar den blauwen nacht.

Ze wisten 't menschelijk leed, en 't daaglijks-moeë strijden,
dat ieder menschen-oog in iedren droom ontwaart,
en hoe men sterker wordt na iedren dag van lijden.

Maar 't dal schein hemel-schoon, en van elk leed gespaard:
daar ginds een vijver deed zijn pure waatren glijden,
gelukkig om het leve', en wat het ons bewaart.

Wanneer...

Wanneer de morgen om de boomen dringt,
en lente-geuren door de velden slieren,
en verre zangen de geboorte vieren
der eerste bloemen, waar wat dauw omkringt;

Wanneer de zonne door de nauwe kieren
van 't roos gordijn, dat aan het Oosten hangt,
heur schuinste stralen, om mijn tuin laat slieren,
en blauwe dag, het wacht-gedroom vervangt;

dan gaat mijn peins tot vroegre morgen-stonden,
toen 'k was een knaap, die in de duinen lag,
terwijl mijn oogen vreemde doelen vonden.

Het groote huis herleefde in 't uchtend-schijnen,
toen Moê verschoof de witte bed-gordijnen,
en heel-stil lachend, haren zoon aanzag.

De Zee

I

o Ginder aan de zee gerust te zijn,
wyl bonte wolken aan de luchten glijden,
en kwijnen gaan - en de avondzonne-schijn
verguldt het uur van rustig dag-verscheiden,

En dan zich om zijn levens-hoop verblijden,
die wordt gewiegd door 't zachte zee-refrein,
dewyl de golven in hun vreê verbeiden,
en de avond kalm is, als de golven zijn.

o Bij de zee zijn leven stil te vragen,
en eenzaam nog te luistren op het lied
dat, door het leven, zingt de rei der dagen;

En 't zeil dan na te zien, dat in 't verschiet
heeft de oude pijnen trage meê-gedragen,
zoodat men vrij geworden van elk verdriet.

II

Ik heb de zee, als in een droom aanschouwd,
de zonne zonk, en gaf heur rijkste kleuren
aan 't deinend water, daar uit alle deuren
van 't brandend westen, drong een vloed van goud.

De zee zong zacht heur wijzen, menigvoud,
en wist hoe 't grootsch spektakel zou gebeuren,
van de' avond, die zijn wijden glans ontvouwt,
en hoe dan sterren door den schemer scheuren.

Ik heb gedacht, - wijl de avond kwam dien dag
van levens-glorie in zijn pracht vervangen -,
aan 't verre strand, dat nu verlaten lag,

en dat daar niemand zou den dag verlangen,
en wachten op den breeden morgendlach,
die zou de zee, van de eerste zon ontvangen.

III

Het was een avond aan het eenzaam strand;
de zee lag wijd, en droeg gekleurde baren,
die rustig-zingend kwamen aangevaren,
terwijl een zeil verschoof aan verre kant.

Het was een avond, en het lied der baren
gleed als een stem uit een ver wonderland;
de lucht breidde uit heur schoone en rijkehand,
waarop de sterren diamanten waren.

Het was een avond, die sinds lang verging,
met al zijn sterren en zijn zee-gezangen,
waar zoetheid, zoo een zoen, omhing.

Het was een avond, vol van jeugd-verlangen,
van levens-hoop en zachte erinnering.
en die nu dood is en tot stof vergangen.

IV

o Kind, dat vóór de zee soms hebt gestaan,
en aan de zee uw leven hebt gemeten,
en zaagt de baren in hun heen end weder slaân,
als winden trotsch zich door de lucht versmeten.

o Kind, dat hebt de zon zien ondergaan,
met avond-wolken, die zich open-reten,
en grootsch en gulden waren, - wijl gelaân
met goud, de baren, als de wind, zich smeten.

Hoe dikwijls hebt gij u als de zee gedacht,
o Kind, en waart ge blij te kunnen strijden
en trotsch?... ge hadt uw leven schoon verwacht.

Ge hebt dan ook wel eens, in 't avond-glijden,
geweend, - als doet de zee bij sombren nacht, -
om al de nood en al het menschelijk lijden.

V

Ge dwaaldet bij de zee, als de avond-luchten
soms zwanger gingen van hun wolkenvracht,
de wind dreef joelend duizende geruchten
de golven langs, en zweepte ze met kracht.

Het zee-geluid geleeek een lange klacht,
de baren schenen volken, die ontluchtten
een wreede en overweldigende macht,
en angstig slaken zouden holle zuchten.

En ge waart droef, en waart een menschenkind,
en zaagt bedrukt op 't eindloos golven-lijden,
en balde uw vuistjes in den fellen wind.

Ge dacht toen niet, hoe droeve tijden
u rukken zouden van wat ge bemint,
en ge als de zee, zoudt tegen 't noodlot strijden.

VI

De zee deint rustig, en de baren dragen
eentonig-schoon hun trage vrede meê,
en zingen, daar de deining van hun vreê
is 't innig leven van de stille dagen.

En in de lucht de wolken glijden trage,
en geven weer de kalmte van de zee.
De zee wordt rustig geen en weer gedragen,
en droomt, - zooals de dagen gaan -, gedwee.

De zee zingt 't lied, dat om mijn leven weeft
de zoetste herinneringen aan de jaren,
toe in mijn brein, kwam 't eerste hopen varen.

Ze zingt dit lied, dat breed-oneindig leeft,
en dat nu teer is, als het golven-glijden,
daar kalm de zee berust in zonne-tijden.

VII

Het duin ligt, in de morgend-teerheid, zacht
te sluimeren, wijl de zonne roze lijnen
om elke glooing voert, - en vreedzaam wacht
op 't lied, dat haar de zee zal voren-deinen.

De kalme stilte, die de morgen bracht
is zoo oneindig, en het zonneschijnen
zoo zoete-streelend, dat het zee-refreinen,
als een verkwijnend moeder-liedje, lacht.

Het duin ligt breed, en traag gaan zijne plooiën,
en alles is zoo stil en vol genot,
dat de aarde zich met liefde schijnt te tooien.

En gindsche zee, waar zacht gesuis om vlot,
is als de vedel, die gezang moet strooien
vol goedheid, om mijn leven en zijn lot.

VIII

De wijde vlakte spreidt zich vóór mij uit
als breede banen vóór een nieuwe leven,
een stille wind gaat, als het traag geluid
van verre stemmen, in de lage reën.

De zee is groen en helder, en het water spuit
met wltte brokjes schuim, die even beven,
doch kwijnen, daar de vloed ze zacht omsluit;
de lucht is blauw, met gulden draad doorweven.

Ik denk aan liefde en wat mij lieflijk is,
aan uren, die als bietjes, henen-gonzen,
en rijk aan zoetheid en aan vrede zijn.

En 'k droom hoe 't leven is vol zonneshijn,
wijl 'k reis naar 't oord, waar bommen berstend bonzen
en dood en glorie 't werk der dagen zijn.

IX

... En de avond lag tevreden om de duinen
en zegde de innigheden van den dag,
die stil vervaagden met een zoeten lach,
en zachte waren zooals zuidsche tuinen.

En 'k dacht hoe alles toch zoo vredig lag
en hoe de zee, zoo 'n uren-ver bazuinen,
heel schoon en licht bezong den dooden dag,
en de avond luisterde in de malve duinen....

- Deze avond is nu ver, en ver de zee,
die leerde mij de goedheid van het leven
en bracht het stil genot van de eerste vreê.

De liedren, die om 't gindsche duin nog zweven,
en hoor ik niet, doch dragen al mijn wee,
dat zonder troost wordt door den nacht gedreven.

Heimwee

Zoo keeren dag en nacht... Het eenzaam lied,
dat van mijn huis en mijn geluk zou zingen,
is weer vergaan met alle vage dingen,
die gaan en keeren om een stil verdriet.

De dagen zijn gelijk de bloemen-ringen,
waar dauw op kranst - en lichte geur om-vliedt,
en die men op de witte grafsteen ziet:
en laatst genot vol laatste herinneringen.

't Is leeg het leven, ver van liefde en huis:
een lachend beeld is doodsch voor weenende oogen,
en vreemd een woud, dat mist zijn blad-geruisch.

Zoo is mijn droom: de stille levens-wijn
te drinken, waar mijn eerste jaren togen,
in 't witte huis, daar vaêr en moeder zijn.

Vrede

Zal vrede zijn een blauwe en stille dag,
waarop de loovers groener zullen hangen,
en winden trager gaan, met zoet verlangen
naar bloemen-geuren in den morgendlach?

Zal vrede zijn wat late zee-gezangen
door 't eenzaam duin, waar 't zonnegoud om lag
en kwijnen ging, met 't zinken van den dag, -
en licht geritsel in de boomen-rangen?

Zal vrede ook zijn geluk voor kleine' en grooten,
waarin vergeten wordt het oud verdriet,
of droomen, die uit nieuwen jeugd ontsproten;

En zal het zijn wat liefde in ver verschiet,
en stil herdenken aan wat we genoten,
terwijl we luistren op het moeders-lied?

Bij een oud Portret

VOOR LT JULIUS NASSEL.

...Ze stonden beide in kalmen droom te staren,
hun handen samen met een lichten druk,
heer hoofd hing op zijn schouder, en geluk
kwam om heer teeren mond een glimlach baren.

Wat late middag-zon gleed door de blâren,
en streeelde heimlijk hun beglansd gelaat;
het leek dit uur, als 't windje sluimren gaat,
en geuren trager door het loover varen....

De tijd weefde om dit beeld nu schemering,
en langzaam vaagden al de broze lijnen
van beï hun wezen, waar vertrouwe' om hing.

Zooals de dag - die blij men zag verschijnen -,
soms maar een droom was, die ontlook, doch ging
nog vóór men hem begreep, in 't duister kwijnen.

Te Londen

De schemering kon wereld-grootscher droom niet baren.
Het gulden weefsel, dat den breedten, gouden stroom
omrijgt, verbreidt zijn draden tot de huizen-scharen,
bij duizenden, aan gindschen hel-verlichten zoom.

Een wereld hier - en menschen gaan, en schepen varen -
't Leeft al zijn kortende uren in een schicht' gen droom,
en ieder mensch bespeelt zijn rijkste levens-snaren
en leeft en sterft - nooit had zijn drift den minsten toom.

En machtig draagt de vloed zijn lager schepen mede,
een onvermoeibaar menschdom dringt om elke laan,
en om de bruggen, waar de nacht komt aangetreden.

Dit leven, dat sinds eeuwen gaat, zal nimmer staan,
en nooit zal 's menschens levens-strijd zijn uitgestreden,
en eeuwig zal het leed, zooals de strijd, bestaan.

Op een November-morgend

Ik denk weer aan mijn stad; de schemering
van den November-morgend schonk wat leven
aan al die stille straten, daar het beven
van oud geroep, bracht, wat verandering.

Ik denk mijn stad, toen 't nacht-gedroom verging
en 't menschedoe, pas uit den slaap verheven,
weer heen en weder liep, om zonderling,
zijn menigvuldig werkje een doel te geven.

Ik denk het leven in dien vroegen morgenstond,
als groen en wit de koude zon kwam slieren
doorheen de vaag-gekleurde wolken-kieren.

En 'k denk, hoe ver, de zee heur vooizen suisde,
en eenzaam traag heur golven glijden zond,
bij 't lieve stadje, waar geluk-zijn huisde.

Avond-stilte

Als nu de lucht wordt blond van mane-licht,
dant om de wolken boorden heeft geweven,
en de avond, als een mooie glimlach, ligt
om de aard' heur bleeke wezen stil te beven;

Als rond de velden schuchtre geuren zweven
en de avond dan zóo goed, en zóo verlicht
is van gemoed, dat 't broos nature-leven
verstilt, zoo 'n mensch na braaf volbrachten plicht;

Dan worden mijn gedachten even stil,
mijn levens-vragen worden lichte droomen,
en 'k leef gerust en goed, schier zonder wil.

En de avond, - met het fluisteren van de boomen,
dat zoet is -, schijnt niets dan wat blad-geril,
zoodat de nachten zachter slieren komen.

Ziele-rust

Mijn ziel is als de vroege winterdag,
die schoon en blauw rijst in de stille luchten,
en kalm is, daar geen trage wind-geruchten
door de uchtend slieren, waar ik schemer zag.

Mijn ziel ontvangt de roze zonnelach,
die droomt van verre en frissche loover-zuchten,
en van de blauwen waar wat dauw om lag,
en van de rijpe en wilde zomer-vruchten.

Mijn ziele draagt de blondheid van den morgen,
en is gerust, en hoopt in 's levens-gang,
al heeft mijn ziel soms 's winters-droeve zorgen.

Ze wenscht de zoetheid van vervloden tijden,
en denkt aan oud-verstorven liefde zang
en wou tevreên zoo tot den avond glijden.

Lente

De herfst verging tot winter, die werd lente....
o 't Groen, om ieder struikje en om den boom,
dat lacht, terwijl het windje een kus komt prenten
op 't mondje van de botten, zoo 'n gedroom;

o 't Helder-blauwe van de zijden tente,
die wordt gebouwen aan der luchten zoom,
en 't vogel-lied, dat zwenkt en toch zoo vroom
en teeder-blijde is om de ontloken lente;

o De innigheid van 't rijker nieuwe leven,
dat in elk'adem en elk woordje zingt,
en is uit geur en zonnelicht geweven;

o Lied, o geur, o zon, die ons omringt
met de' eersten morgend van het bloesem-leven,
wat al verwachting ge uit de botten dringt!

Vrede-wensch

Deze avond is zoo goed en stil gekomen,
en is zoo vol van blonde maneschijn,
en ligt zoo roerloos om de grijze boomen,
dat alle stemmen als verdwenen zijn.

De stilte ligt zoo diep om de aardsche droomen
en om den stroom, - zoo machtig en zoo rein
in zijn verglijden, - dat het nacht-verloomen
verzacht is, als een kwijnend-wijd refrein.

't Gaat al zoo lijze, dat de wereld-strijd
vergeten wordt, en 't verre blader-zingen
vergaat in overbreede vreedzaamheid.

En 't is zoo stil, dat om mijn lippen dringen
gebeden, en ik d'innigen wensch belijd,
mijn strijders-leven met zoo'n vreê te omringen.

Zes Gebeden

I

Na 't dagen roze wordt en zonnestralen
omheen de grijze velden glijden gaan,
en de uchtend-wind verstilt zijn traag verhalen,
en blij, de leeuwerk laat zijn stemme slaân;

Nu verre boomen in berusting staan
bij 't wijdsche zonne-rijzen, - dat korallen
en peerlen uitstrooit -, en verkwijnen gaan
de wazen, die om vroege weiden dwalen;

Nu de aarde doet gebeên in de 'uchtend stijgen,
de bloemen zich met bonten kroon omrijgen;
o Leven, dat mij schoon en edel zijt,

U bid ik dat eens kome een kalme tijd,
waar ik tevreên zal zijn, in 't jaren-nijgen,
en dankbaar om verdiende rustigheid.

II

o Bidden in den malven avond-rust,
terwijl de boomen en de schemeringen
en de eedle velden, vol verwonderingen,
naar 't brandend westen zien, dat wordt gebluscht.

o Bidden, en de lief-bekende dingen,
die de avond in verzoete droomen sust
te aanschouwen, - en dan kalm zichzelf omringen
van zaligheid, gelukkig en gerust;

En zacht een windje liedren zingen hooren,
die als de stemme van deze avond gaan,
en levend schoon zijn, en nooit gaan verloren;

En biddend vragen dan, terwijl een traan
blinkt in de nachtelijke oogen, die bekooren,
om uit die weelde nooit meer op te staan!

III

o Laat de zege-glans mijn wapen kroonen,
en sterk en koen mijn beide handen zijn;
laat brood en wijn mijn lichten moed beloonen,
mijn streven gaan zooals een rechte lijn.

Laat edelheid mijn blijde strijd verschoonen,
mijn oogen stralen als de zonneschijn,
en laat, in 't diepst van mijn gedachten, tronen
het groot genot voor immer vrij te zijn.

o Laat het streven altijd zoet me wezen:
een sterflijk mensch is zwak soms, onbewust,
wanneer de dag schijnt 't nachtelijk grauw te vreezen.

En laat me in d' avondwind, die de aarde kust
niets dan verblijde hope-woorden lezen,
zoodat ik strijdend sterk blijve en gerust.

IV

Laat de avond nog zijn malve stilte drijven,
om de landouwen, die in sluimer zijn,
zoó zal de koekoek vóór zijn nestje blijven,
en vrank wat loeren in de zonneshijn;

En laat de schemer zijn gedicht nog schrijven,
waarin de bloemen, - meisjes in satijn -
van liefde spreken, en soms zachte kijven,
als speelsch de wind wat te brutaal wil zijn.

Laat alles zoetjes mijn gepeinzen streelen,
met mooie woorden of met slepend lied,
nu deze dag zich in een droom vergiet.

Ik ben zoo droeve, en denk aan vroegre spelen,
toen ik mijn vaderhuis weergalmen liet,
en 'k al mijn vreugd mocht met de mijnen deelen.

V

De strijd is met de avond-rust gestild,
en 'k bid: - o Dat het leven zoet me kome,
vol goedheid, en vol menselijke droomen,
die zijn als vruchten, sappig en heel mild.

o Dat mijn liefde, - als rijke geuren-stroomen,
die alle boomen streelen, zoodat rilt
elk bladje, - tot mijn brave broeders komen,
en hunne stem genegen even trilt.

o Dat mijn dagelijksch denken, tot het lijden
en tot de zwakheid van het mensdom glijde,
en met mijn goedheid ik hen bij kan staan.

En dat mijn arme wijn hun dorst verslaân,
mijn rogge-brood hun honger moge spijzen,
vóór ik hen dan mijn ruwe bedsteê wijze.

VI

o Laat nu de avond-vreê genoeglijk rijzen,
en stil, zooals een onbeholpen lied,
dat kalmpjes uit een verre venster vliedt
en dat eentoonig-schoon is, en heel lijze.

Laat de avond zoet zijn, en zeer zacht 't verdriet
dat windjes zingen, wijl de loovers grijzen,
en laat, of een fontein ze teertjes giet,
de starren-droppen, in de lucht, ontrijzen.

o Laat de nacht verdiept zijn, nu de strijd
is moe-gestreden, en de wapens rusten,
en de eedle wensch naar stilte ligt verspreid.

En laat mij op wat laatre vreugd belusten,
zeer zoet en diep, in vromen avond-tijd
en 't leven loven, dat me in vrede suste. -

De weenende Steden

Golgotha

De moeder stond bij 't houten kruis te weenen
en de avond zonk, met bloed in 't glanzend oog;
daar was geen wind, die in de lucht bewoog:
het leven was van de aarde schier verdwenen.

En aan het kruis een Man - met om zijn beenen
en op zijn borst ook bloed, wijl 't hoofd hem woog,
en geene klacht zijn lippen meer bewoog,
daar hij gelaten zag zijn moeder weenen.

Zoo werd het land, - dat België wordt geheeten -
gekruisigd, en het roode, schamel bloed
vloeide uit zijn flanken, wreed aan stuk gereten.

Zijn volkje, dat nu moedloos zwerven moet,
stond weenend, met geknakt doch rein geweten,
wijl België het bezag, oneindig-zoet.

Visé

Het is niet meer... Germania moest toch eerst heur spijt
op 't kleinste kinderhoofd, dat in heur weg kwam, wreken.
Zoo doen de sterken al, 't werd diep ook overleid:
- wie zijne vuistjes balt, dien moet men 't kopje breken.

Maar 't was toch lief, Visé, omheen de Maas geleid.
Zijn huisjes waren kindjes, die de zon bekeken
met blauwe oogjes, waar een schalkschen blik in leit,
zijn tuintjes waren bont, zoo ze prieeltjes leeken.

En door zijn zondag-straatjes, kwamen meisjes traag,
toen ze ter kerke gingen, daar de klokken zongen,
en 't luien om hun hart bleef hangen, zoo een vraag.

En 't is niet meer, het schoone stadjie bij de Maas:
zijn blijde klokjes zijn sinds lang verteerde longen,
en 't zondag-leventje is er dood, sinds lang, heilaas! -

Leuven

Soms ging mijn ziel wat teer-gevoede vrede vragen
in uwe stille muren, waar de dag door vloodt,
- als vliedt een zang, die wordt door engelen gedragen -
en de avond al zijn goedheid met zijn schemer bood.

En 'k zag uw stadhuis, met zijn rijk-gekante kragen,
waar 't roze stralen nog een ouden glans om goot,
en in uw kerken, waar het gerucht der vreemde dagen
verstierf, vond ik de vrede, die mijn ziel omsloot.

o Leuven, gij die de oude stad der wijsheid heette,
die aan de wereld Lipse en Bouts, den schilder, gaaft,
en door deze eeuwen, nooit uw grootheid zijt vergeten,

Gij die het raadsel wist, om u te doen benijden,
en die de schoonste waart, en verre 't meest begaafd,
gij moest ook van deze eeuw, den daad van schande lijden.

Andenne

Zoals een jongetje, dat rustig spelen mocht
bij 't water, en er lustig liet zijn voetjes baden,
en bloemen, als een kroon, om zijne lokken vlocht,
en stille lachte, bij de blonde dageraden;

Een jongentje, dat in de wolken droomen zocht,
en meende er verre wonderlanden in te raden,
en leefde zonder vrees en zonder achterdocht:
zoo lag het stadje Andenne, in blijde lent-gewaden.

En 't leefde toch zoo zoet... doch eens kwam aan de Maas
een bende ruiters, en een vloed van vreemde lieden
met wreede wapens en een stem, die dorst gebieden;

Ze rukten zich in 't stadje, met een woest geraas,
en staken 't al in brand, en lachten om hun moorden...
- nu ligt het jongentje gedood aan gindsche boorden.

Dinant

Ge weent zoo droeve en lang reeds, vrouwtjes van Dinant;
uw stadje is dood, uw huisjes zijn in gruis, verlaten,
uw schelle klokje zwijgt nu over 't eenzaam land,
wijnl stom en eenzaam liggen uw geschokte straten.

Eu treurend loopt de Maas, doorheen de brugge-gaten,
en zingt zijn vage wijs, die niet één mensch-verstand
in grooter leed kan denken; - 't minlijk-vrije praten
der schipper-meisjes stierf, zoo 't klokjen over 't land.

En 't klinkt zoo diep-ellendig en zoo droeve uw weenen,
doorheen de nauwe straatjes, die zijn uitgeleefd,
en waar de vogeltjes vergeefs om kruimels smeeken.

't Klinkt droeve uw leed,- doch al die doode, losse steenen,
waar nog de schoonheid van uw vroeger liefde om beeft,
verhalen van den dag, die zal uw onschuld wreken.

Dendermonde

Hier deed de droefheid mooiste droomen henen-varen....
't Lag kalm het stadje, tusschen-in zijn groene streek
van weiden, daar het leven er berusting leek
in 't zacht voorbij-gaan van de dagen en jaren.

De morgendwind gelukkig zijne vooizen streek
langsheen het goud der breed-begeurde koren-baren,-
en 't luien dat ter kerke riep, was er zoo week,
dat de oude vrouwtjes schuchter voor hun stapjes waren.

Het lag zoo heerlijk, Dendermonde, en leefde zoet,
met in elk huisje 't schallen van veel stemmen blijde,
of teere wiegelied dat 't wichtje slapen deed.

Doch droeve mare kwam, en 't volkje leerde lijden,
het stadje stond in vuur, - en door den rooden gloed
scheen of een Engel bloedend tot de poorten schreed.

Mechelen

Uw blonde huisjes zijn tot weerloos stof geschoten,
o Mechelen, die eens de fiere stede waart,
die vele Kunstnaars kendet, grootste onder de grooten,
en die uw glorie door vele eeuwen hebt bewaard.

Gij, die gerust en stil den avond hebt bestaard,
al luistren naar uw klokken, die hun liedren goten
over uw straten en uw moe-gedwaalden vaart,
toen uit die klokke-zangen, wijde droomen sproten.

Hoe dikwijls heb ik, in de schaduw van uw toren,
- die machtig zijn gedreun omheen de velden dreef,
en Vlaanderen zingen leerde, toen het is herboren; -

Hoe dikwijls dan gedroomd, wijl 't lied een boog beschreef,
en stiller met zijn vleugels wiekte, om niet te storen
de vrome rust, waarin het land zoet slapen bleef.

Diksmude

Ge waart zoo schoon, Diksmude, met uw stille straten,
uw huisjes, groen en rood, geleken een juweel,
dat bij een kerstendag, een prinsje viel ten deel, -
uw vrouwtjes waren lief, toen ze aan hun deurtje zaten.

En onder uwe bruggen, vloeide de Yzer, zoo gelaten
en zoo eerlijk, - als een maagd, die 's avonds wat gekweel
van oude liedjes hooren doet, bij 's windjes veël -
ge waart zoo schoon en blond met de'avond in uw straten.

En 't is voorbij dit lied, dit oude vlaamsch gezang...
Uw huisjes zijn vernield, uw vrouwen heen-gevaren,
daar zich om uwe stad, twee legers kwamen scharen.

- En 't stormt nu om Diksmude, en wilde winden varen
om al die brokjes steen, die vroeger huizen waren,
toen in elk huisje zong een meisje dagen lang.

Pervijse

Het is dit uur, waarop de dag nog leeft
in 't blauwe scheemren van den zwijgende'avond,
en alle dingen, stille peinzen lavend,
vergrooten, daar zich schaduw om hen weeft.

Het steedje ligt gerust, en braaf begravend
zijn doode lijden, dat nog rillend beeft,
schijnt het een man, die allen hoon vergeeft,
en goed en schoon is, in den komende'avond.

Zijn hoopje huizen, die verlaten zijn
en leêg, en elken dag wat meer vervallen,
zijn als een droevig-starend aangezicht.

Doch, in den goude'en malven avondschijs,
denkt het hoe naar zijn aangebrachte wallen,
zich elken dag een volksverwachten richt.

Ieperen

O stad van weelde, die de kronen hebt gezien,
op 't fier-gekamde hoofd van koningen en grooten,
en grooter waart dan zij, en 't wist nog bovendien,
daar uit uw rijken schoot, veel helden zijn gesproten.

Gij, die uw veertig klokke', in 't zuiverst brons gegoten,
liet bonzen door de lucht, toen Frankrijk dorst gebiën,
en meend'uw schansen, sterk gemuurd, maar neer te stooten,
gij, die den koning, trots twaalf-duizend man liet zien

Uw steenen torens, en uw goud-geboorde huizen,
uw Halle, die der wevers fijnste kunst-werk was,
uw Keerlen, die 't niet voor den pronksten Ruyter gaven,

Oud Ieperen, ge hoort nu droeve nachten suizen
om al die puinen, waar men 't vlaamsche schoon op las,
daar brak met U, een peerle uit de oude Kroon der Graven.

Drie Medaljons

Helden

Antwerpen had zijn laatsten slag geschoten.
Het leger had zijn groote daên verricht,
en moest-heldhaftig wou 't niet ingesloten -
terug zich trekken:..... bloed op 't aangezicht!

't Was alles vuur en vlam. Het oog gericht
op al die schatten, waar ze eens vreugd genoten,
- hun droevig oog, nog met den haat verlicht -:
zoo gingen onze strijders heen, de grooten!

Zij hadden Luik en Leuven mee-gedaan,
de Nethe!... en Haelen was hun held-historie...
en stromplend ging hun stap op de oude baan.

Doch rustig, om de mannen, liep een hond,
die loerde in ieders oog, en niet verstond
hoe groot was ál de ellende en ál de glorie.

Servië

De lange baan ligt lastig en verlaten,
en dwarrelend valt de trage, dikke sneeuw,
en dringt om gindsche stede, die gelaten
heur treurig-lot verwacht, zoo doet een weeuw.

En wanklend-moe, gaat Ivan, die de leeuw
van zijn brigade was, - en de eenige strate
schijnt droeve als hij, daar hij beweent zijn maten,
die ginder vielen, in het strijd-geschreeuw.

En om zijn hoofd, stolt rood en bijtend bloed,
wijnl, op zijn grijs-besneeuwden mantel, hangen
drie kruisen nog, herin'ring aan zijn moed.

Hij gaat, de krijger, met het groot verlangen
te Monastir, waar 't leger wijken moet,
nog de oude moeder op zijn borst te prangen.

De Walkyre

't Werd avond, en de zonne zonk vergoud
in 't Westen, overheen de wijde steppen;
een ruiter stond aan gindschen zoom van 't woud
en hoorde een verre en eenzaam klokje kleppen.

De ruiter had sinds lang de zon aanschouwd;
het paard stond stil en dorst geen spier verreppen,
zijn oogen zagen star, en waren brokken goud:
een grootsch figuur in de overwijde steppen.

Een witte doek was om het hoofd gebonden
van d' eedlen ruiter, met het bleek gelaat,
een witte doek, als dragen de gewonden.

En de eedle ruiter, in bemorst gewaad,
was eene vrouw, die vele dagen streefde
op 't Poolsche slagveld, waar heur vader sneefde!

Stille Momentjes op het Front

Morgend

Wat doet de stilte goed aan 't harte op 't front.....
De morgend komt zijn rood gezichtje toonen
aan 't Oosten, waar de schemer nu gaat wonen
voor gansch den dag - de velden worden blond.

En 't gindsche stille beekje loopt in 't rond',
en zingt zijn eeuwig liedje, dat nu schoone
en zoeter wordt, wijl de eerste morgendstond
hangt om de boomen hun verminkte kroonen.

Geen kogel meer doorstriept, met zweep-gerucht,
de kalmte, die men van een kerk zou denken,
zoodat men luistert schier op 't orgel-zwenken.

En wit, veel witter dan de reine droomen,
die door den morgend tot een meisje komen,
doorsnijdt een breede, witte meeuw, de lucht.

Avond

De stilte spreekt van heen-gevloten dagen,
nu met den avond, die zijn kaarsje ontsteekt,
men boomen ziet als in een waas vervagen,
en 't schijnt dat de avond nog wat stiller spreekt.

Geen vreemd gerucht komt deze loomheid plagen, -
soms wel een blad, dat van zijn takje breekt.
en ritselend in de beke valt, heel trage, -
zooals een dag, die in 't verleden leekt.

En lichtjes gaat de maan heur trage baan,
met schuinsche blikken naar de slapende aarde.
Eén ster is van heur bedstêe opgestaan.

En eenig-doodsch ligt onze lange gracht,
die gracht, die zooveel moed en lijden baarde.
- Een zwarte menschen-schim houdt stom de wacht.

Herfst

De Zomer is voorbij, en leek een dag
van schoone vreugde en roze dans-partijen,
de boomen hadden hunnen schoonsten lach,
zooals een blonde en bont-gekleede reië.

De Zomer is voorbij - de morgend zag
er bleek en treurend uit, en scheen te lijn
aan onvoldaan genot, daar de oude tijen
van schemer weer verschenen met dien dag.

De Wester-wind draait om de loopgraaf heen,
en draagt een droeve schaar van blaadjes mede,
die schuchter vallen - o, dit herfst-geweën!....

En 't is zoo stil, - waar zooveel helden streden,
en stierven, jong en schoon, en zóo tevrêen, -
daar stil de winden zeggen doods-gebeden.

Regen

En traag, heel trage valt de regen door.
De velden luistren naar de trage regen,
een boom, die straks zijn laatste blad verloor,
draagt eenzaam nu zijn takken, die hem wegen.

De regen valt heel trage, en schijnt verlegen:
de stilte is toch zoo diep, - geen vogelkoor
noch wiekenslag, wordt door de lucht gedregen -
de regen valt, zoo droef-eentonig door.

En stiller roeit de lange en trage vaart
zijn trage water, tusschen-heen de weiden,
die, na 't gevecht, zich in hun vrêe verbeiden;

Wijl deze regen, die zoo trage weent,
is als een moeder, die heur tranen spaart,
doch eensklaps schreit, tot 't leed is uitgeweend.

Op de Voorpost

Met twee en dertig zijn wij opgekomen....
De vóórpost is gerust, en de avond ligt
met witte maneschijn omheen de boomen:
een zilver-groene vaart is 't eenig ver-gezicht.

Een lange boomen-rij staat om de zoomen
van d'oud-bekenden vaart, dien soms een schicht
met rozen of met helder-blauwen glans verlicht:
't wordt alles dan een beeld uit kinder-droomen.

En de zoo lang beschoten boomen-rij
wordt schoon, en schijnt dan zooveel kaarsen-vlammen,
die voor de jonge en doode helden branden,

wijl ligt een vlot, waar het sinds maanden lei -,
en wiegelt lichtjes aan zijn koord, zoo'n stramme
en moeë man, die bang is aan te landen.

De Vijver

De vijver rust in stille rust te slapen,
en droomt voorzeker van de blonde maagd,
die vroeger kwam wat witte bloempjes rapen,
als bleeke schemer had den dag vervaagd.

De boomen, waar de herfst een windje om draagt,
staan goedig om het water-heen, te praten;
hun laatste blaadjes wieglen droef-gelaten,
wijl ginds een vogel naar zijn liefje vraagt.

En de avond komt heel traagjes aangevaren,
en spreidt zijn wijden, malven mantel uit,
die alle leven in zijn plooiën sluit.

De boomen, die zich om de vijver scharen,
verstillen, daar hen de avond-vrede won,
- doch in de grauwe verte rolt 't kanon.

Rijm

De morgend heeft den nacht doen henen-gaan,
zooals de winter deed met d'ouden zomer;
de velden hebben hun wit kleedjen aan,
en wit getakt, staan gansche reeksen boome'er.

De zon, in 't rijzen, bleef wat stille staan,
daar alles fijn en wit is, en zóo vromer
dan wen het zoele windje, lijk een droomer,
doorheen het groene woud kan wandlen gaan.

En 't lijkt een splinter-nieuwe blank gewaad,
dat de aarde kreeg van d'opgekomen morgen,
met hier en daar juweeltjes en brokaat.

En de aarde draagt dan ook heel vele zorgen
voor 't kleed, dat ze aantrok met een lieven lach,
zooals een maagdje op eerst-communie-dag.

Dageraad

De stilte is breed bij 't eind van den nacht,
en de eindlooze Yzer-vlakte, - waar het leven
der waatren, is tot hoogsten rust gebracht, -
droomt, wijl geen kogel doet de schemer beven.

De tēere glans, die verre handen weven
om 't nachtelijk bed, waar Dageraad bij wacht,
wordt langzaam wijder, of de schoone Nacht
heer blonde naaktheid wil te kussen geven.

De schemer schijnt een breede en blauwe
Lagune, waar een gondel stille op glijdt
met paren, die zich in het oog aanschouwen.

En de Yzer droomt van vroegre teederheid,
heel zacht, tot doet het licht zijn gloed ontvouwen,
en toont den dag in droeve werkelijkheid.

Sterren-nacht

De nacht ligt als een kalme mensch, die droomt
van heugelijke stonden, en van dagen
waar loovers gulden in de zonne lagen,
en wijde stroomen roeiden, zoet-verloofd.

De nacht ligt onbeweeglijk-schoon... zijn kragen
zijn sterren-zwaar - het manelicht bezoomt
met breeden glans zijn leden, wijl heel-trage
en ver een schier-onvoelbaar windje loomt.

En menschen waken in dien stillen nacht,
en staan zoo roerloos als de blonde boomen,
en droomen van wat vroeger vrede bracht.

Ze staren, en doorheen den schemer, komen
verwijderde en beminde beelden zacht,
en reiken de armen, - doch vergaan... 't zijn droomen. -

De Molen

Geen windje roert om de avond-brede weiden,
en verre boomen-kruinen hangen stil;
de zonne zinkt met roode goud-geril
in 't westen, waar zich wijde strepen breiden.

En bij de baan, waar nu geen stappen schrijden,
staat donker-grijs en droef, en zonder wil,
en als een reuzen-kruis, vergrauwd en kil,
de Molen, beeld van 't menselijke lijden.

Hij droomt, en denkt aan droeve levens-dingen,
en hoe de dagen, in den rooden gloed
van de avond-zonne, dragen menschen-bloed.

Want jonge menschen gingen hier voorbij,
zoo dikwijls, en ze zongen, waren blij,
doch keerden nimmer weer van waar ze gingen.

De Hoeve

De morgen glijdt, met blauwe en roze lijnen,
op 't water, dat ons van den vijand scheidt;
van tijd tot tijd het brons zijn kreet verbreedt
tot 't weerom stil wordt, en de echoos kwijnen.

En boven 't water, als een wit verschijnen,
rijst er een hoeve, die vereenzaamd lijdt:
heur gevels zijn doorschoten, en verdwijnen
wat meer bij ieder bom, die op hen splijt.

Het goede windje verre liedren speelt,
alsof het troosten wou het lange treuren
van de oude hoeve, wijl heur 't water streelt.

De vloed sluipt kalmpjes binnen langs de deuren
en zoekt vergeefs 't gezin, dat heeft verdeeld
zijn brood, hier in het zoete dag-gebeuren.

Het Fluitspel

Een kalme nacht, waarop geen wolken dwalen
doorheen de lucht, blauw van den starren-schijn;
de velden lijken breede en stille zalen
waarvan de boomen trouwe wakers zijn.

En in den nacht, de stomme strijders-lijn,
droomt eenzaam van de roode zegepralen;
een fluitje speelt een licht en traag refrein,
dat zoet is als verouderde verhalen.

En daar geen windje door de stilte vliedt,
en gansch het land geruchtloos ligt te waken
en rustig is, wijl niet één wapen schiet,

zoo kan de wacht, in vromen slaap geraken,
heel zacht gewiegd door 't trage krijgerslied,
en kan mijn ziel weer de oude vrêe genaken.

In den Strijd

België

I

o België, ge waart eerlang's het land van vrede,
en schoon was uw gelaat, waar blonde zon omlag,
daar rijk was uw landouwe en groot al uwe steden;
ge waart 't verkoren land, waar men slechts vreugde zag.

Ge waart u-zelve, en moedig hadt-ge u vrij gestreden, -
uw zonen waren groot, - want schoon was elke dag, -
ze leefden met genot, en stierven met een lach:
en hadden vroeger toch zoo lange nood geleden!

En 't ligt weer overhoop, uw gansche, schoone land,
fier België, dat weet wat Eer en Recht beduinen, -
uw vrouwen weenen droef, en gaan in rouw-gewaad.

Uw huizen zijn vernield, door woeste hand verbrand,
en in den avond zijn geen klokken meer die luien,
daar door de wereld-heen, uw dakloos volk nu gaat.

II

Zoo komt wel eens een dag, dat stil gelukkig zijn
weer zal uw volkje roepen tot zijn oude heerden,
de vrijheid zal opnieuw, zoo rooden morgend-schijn.
verrijzen om het land, dat uwe moed vereerde.

En ieder zal hervinden, wat hij 't meest begeerde,
en zal verheugd ook zijn, als bij een schoon festijn,
de klokken zullen luiden 't lied, dat ze verleerden,
doch dat vóór eeuwen zong als 't feest in 't land zou zijn.

Uw vrouwen zullen weer hun blonden glimlach voeren
om hunne lippen, die slechts fluisterden gebêen,
en zullen rijke perlen om hun hals weer snoeren.

En schoon zult-ge weer zijn, o België, en tevrêen,
de vreugde zal uw leed, zoo'n wreed droom, vervoeren,
en grooter zult-ge wezen om uw droef verleên.

Before going to trenches.....

Wanneer de lichte navend komt het uur verzachten,
terwijl de late zonne trekt heur roze klêeren aan,
en alle boomen om endomme stille staan
en luistren op de rust, en dieper rust verwachten.

Wanneer de brake velden, langzaam sluimren gaan
om gindsche beek waar blonde meisjes vroeger brachten
hun jeugd, terwijl een vogel hief zijn liedjen aan -,
als dan de schemer droomt, in zalige gedachten;

Dan wordt me 't leven schoon, en schoon het dage-strijden,
daar ik van de'avend voel de diepere innigheid,
die zich, als moeders-armen, om de wereltd spreidt;

Dan voel ik ook geen vrees voor 't later levens-lijden,
en word ik sterk en groot en vol van de eeuwigheid,
die, in mijn menschenhart, deed hoop en vrede glijden.

De aarde weent.....

En de aarde weent om al heur doode zonen...
De strijd geleek een wreed en dof gekreun
van kinderen, die zich wilden sterker toonen,
doch in 't gewoel nog smeekten om wat steun.

En 't waren mannen toch: hun blonde kroonen,
zoo fier van heldenmoed - onder 't gedreun
van 't ijzer, - bleven recht en blij en schoone...
hun oogen vlamden nog in 't doods-gekreun.

Men hoorde 't staal doorheen hun harten boren,
men hoorde 't bloed dat gulpte uit ieder wond,
en ieder mond, die nog een klacht liet hooren.

En als de schemer dan die menschen vond,
die menschen-kinderen, door den dood verkoren,
dan strooide hij zijn schoonste bloemen rond.

Luik

En Luik zou 't gansche Duitsche heir tot stilstand houden.
Met stormens-woede kwamen menschen-stroomen aan,
en drongen in de gulden velden en de wouden,
en stuwden voort, - en wilden immer verder gaan.

En laaiend was hun oog, hun voeten stuk-gegaan,
toch was hun onbegrensde heerszucht diep, en gouden
hun punten-helmen, op de lange, heete baan:
zoo kwam het groote heir, dat Duitschland fier aanschouwde.

Maar Luik weerstond zijn breeden drang, met kracht'gen voet:
vijf keeren rukte 't leger aan, maar zwenkte in 't bloed
van al zijn krijgers... 't Land weergalmde van al hun schreeuwen.

En na den slag, het oude Luik der Middeleeuwen,
herdacht zich, voor een stond, weer in dien grooten tijd,
toen in Sint-Lambertskerk zijn prins werd ingewijd.

Charleroy

Daar moesten zich twee wereld-machten meten,
en als een dondervlaag, in luid geraas uiteen gegooid,
met weerlicht-strepen, die de grauwe lucht doorspleten,
zijn hunne schoone rangen, door het groene land verstrooid.

Een menschen-brein vergeet zoo grootsche dagen nooit...
Vierschoone legers, die zich Frankrijksschoonsten heetten,
met breede heldenvaart, in 't loeiend vuur gesmeten,
vergingen er, - maar met de zegepraal getooid.

Want't Duitsche heir, was log en wanklend heen gedreven,
en 't Fransche leger, moe en bloedend, bleef nog staan,
waar vele van zijn zonen, op het slagveld bleven...

En 't edel Walenland, ligt eenzaam en vergaan,
zijn nijverheid is dood, en dor nu zijne tuinen,
toch rijst het 'Charleroy!' veredeld op die puinen!

Mons

Het Duitse leger wilde Frankrijks hoofdstad reiken.
De lange dag was moe, en de avond-roode zon
kwam, om het Henegouw, zijn breeden mantel strijken: -
daar zweefde een krijgsgezag, dat eens een bard verzon.

Maar plots werd 't storm in 't land, daar de oude Wellington
stond vóór zijn leger op, en zei geen stap te wijken;
hij wou weer Waterloo, waar hij zijn lauwrē won,
en waar Napoleon zag ál zijn macht bezwijken.

Britanje wist de taak, die haar was opgeleid;
en krachtig voeren aan heur kort gerokte Schotten,
heur Londensche Brigade en Ieren, steeds verblijd!

De schok was groot- en 't roode, rookend bloed, dat rotten
zou op de wrange muren en den grond,- zag schoon,
daar 't voor de Britsche strijders vlocht een eerekroon!

Een avond

Deze avond draagt den zwaren last van 't leven,
van 't leven, dat den strijd te meten wist;
de zon is langer aan den trans gebleven,
alsof ze 't nare van den duister gist.

- De strijd was woest, en heeft ons lot beslist:
de vijand huilend-luide uiteen gedreven,
kwam driemaal weer, en driemaal werdt gesplitst
zijn dolle vaart: twaalfhonderd moesten sneven....

Nu is de stilte diep, daar in de beemden
verstierf het rollen van het blakend vuur:
de stilte voelt zich aan zich-zelf vervreemden.

En 't menschen-kind, dat dwaalt in d'avondschijs,
voelt na den slag, veel beter in dit uur,
slechts een atoom in heel dien strijd te zijn.

De IJzer

I

En de eenzame aftocht bracht hen tot aan de IJzer-boorden.
Het heir was moe en droef, en dorstend ieder mond,
daar was geen oog, dat nog zijn vroeger glansen vond,
geen hart zijn vreugd- een hart dat diepste smart doorboorde.

En 't was of men heel ver de moeders schreien hoorde,
in 't bang- verlaten land, waar de avond rouwe om wond,
terwijl een zware klokke droeg heur bronzen woorden,
die ze als een luiden gil doorheen de heele streke zond.

Het was zoo droef, dit leger, dat nog gisteren 't dapperst was,
het was zoo droef, daar 't al zijn dappren moedloos zag,
en ginder stervend wist, zijn meest-beminde helden.

't Was moe en droef - maar wat toen kwam, gebeurde zelden:
dit leger, dat zijn smart in 's konings oog ook las,
vergat zijn smart, en streed twaalf dagen- nacht en dag.

II

De nacht was kalm geweest, zoo zou de dag ook wezen,
daar traag de zonne rees in groene October-lucht, -
dàar was soms hier en daar een ritselend blad-gerucht,
heel stil, zooals een vrouw die zou gebeden lezen.

Maar plots, doorheen de velden, luide kreten rezen,
en stormend kwamen aan, met vloeken en gezucht,
gehelmde menschen-benden:- rood brandde de lucht!
en tien kolommen vielen, en nog tien na dezen.

En gansch de streke scheen in loeiend vuur te staan,
en door die gouden vlammen scheurden vele kreten,
en in iedere kreet zag men een jeugd vergaan.

't Was grootsch en wreed, zoo'n wijden dooden-dans;
en stollend drong het bloed in voren en in spleten,
en kleurde de IJzer, met een breeden, rooden glans.

III

Het water kwam heel traag, en langzaam kwam het breed
en breeder overheen de groene, breede weiden.
Men zag den morgen, die met zachte stralen gleed
om heel die zee, en onbewogen vrede spreidde.

En de uchtend was zoo schoon - en de aarde scheen een wijde
en kalme droom, die 't kwade en ook den nood vermeed,
waar alles lief, en alles goed zou zijn en blijde...
Het oorlogs-vuur was dood, en zoet de stilte gleed.

Een levens-lied zong in eenieders licht gemoed,
en wilde hoop lag in de zachte zonnestrallen,
die innig-blonder werden, en zoo menschlijk zoet.

De slag was uitgewoed - En losse wind- verhalen
vergingen in de rust, daar bij dien breeden vloed,
een hoopje krijgers droomden van hun zegepralen.

Bij 't Graf van een Onbekende

Gij stierft hier in den grooten slag aan d'IJzer,
en waart een held, - gij dien geen enkle kent -,
uw graf tooit slechts een kruisjen, overend
en scheef, zooals een ouden weg-aanwijzer.

Gij ligt hier nu, en de avond-wind gaat lijzer
om 't veld, waar het kanon zijn groeve in prent;
geen enkel wezen, dat u witte bloemen zendt:
de tijd is wreed- wanneer wordt 't menschdom wijzer?

En de avond is zoo stille, en schijnt zoo droef.
Ik denk aan de' avond, toen men u begroef,
wijl ginds 't gevecht in volle woede brandde.

Daar was misschien een weew, die in heur handen
hield 't mooie beeld, van toen ge levend waart,
en dat ze telken avond nog bestaat.

Pro Patria Mortuus....

*Mijn vriend L.B.
gesneuveld aan den IJzer.*

o Gij, die gisteren nog een jongeling waart,
en schoon uw wegen gingt, met lichte schreden,
met blond gelaat en slank-gebeelde leden,
en fier, zoo de arend in de zonne staart;

die wist hoe men een helden-jeugd vergaart,
en woorden vindt, lijk hemelsche gebeden,
en troosten kondet, wie veel had geleden,
en in den strijd nooit hebt uw moed gespaard;

o Gij, die 't leven op het slagveld liet,
en hoog-bezield uw leven hebt gegeven,
ten offer: - neen, om krijgers weent men niet.

'k Bewonder u, omdat ge zijt gebleven
de held, die niet één enkele klacht en stiet,
om schoon zooals ge leven wist, te sneven!

Les Demoiselles au pompon-rouge

(Herinnering aan Diksmude)

De Juffertjes zijn daar, en waar ze zijn is vreugde...
Hun ronde blauwe mutsje is scheef op 't hoofd gezet,
het 'truisseken' is rood, alsof het zich verheugde
daar pronk te mogen staan, in drukten of in pret.

De Juffertjes zijn daar - hun bajonnet gewed,
blinkt op het kloek geweer - getuige van hun deugden -,
hun kneveltjen is blond of zwart, en krult van vreugde,
wijl beï hunne oogjes blinken, lijk hun bajonnet.

Het stormt doorheen het land - 't Gevecht is éene woede,
en wild-gedrevene brigaden rukken aan,
en gillen luide!... doch ze moeten wanklend staan.

De Juffertjes zijn daar, en houden blij te moede
hun gloeiend-heet geweer naar 's vijands rang gericht,
wijl loopt een bronzen lachjen om hun aangezicht.

Zij gaan....

Door hoog en laag, door regen of door wind,
met vasten stap, gebogen rugge, schrijden
de jonge mannen, - zij zijn stoer gezind:
hun koppig oog beziet de wereld lijden.

Zij gaan, door velden en door verre weiden,
door dorpen waar geen vrouw noch spelend kind
hen tegenlacht, - daar met de vreemde tijden
men er slechts steenen en wat puinen vindt.

Zij gaan en zijn wel moe, doch rusten nooit,
en fluiten kalm het liedje, dat verleden
gebeurtenissen in hun brein ontplooit.

Zoo gaan ze een kruisweg? Neen! want gistren schreden
zij kalm gelijk vandaag, met jeugd getooid,
en morgen zullen zij nog gaan, lijk heden.

De IJzer-vlakte

Al water, hier en daar en overal,
met soms een strookje land, en ginds een hoeve,
waarvan het dak, als bij een ongeval,
verdween, en die daar eenzaam staat en droeve.

Al water-met aan d'overzijdschen wal,
oneindig- ver, wat boomen, kaal en droeve,
ook kruisjes voor hen, die we hier begroeven,
en dan kanongerol en vuur-geknal.

Geen levend wezen - Soms een groepje meeuwen,
die opgeschrikt, omheen de posten schreeuwen
en zwenkend naar een verder schuiloord vliên.

Doch in den grond verdoken, stéeds maar zien
vermoeide menschen-oogen,- en ze staren
of ze in vert' hun toren niet ontwaren.

Triptiek voor de Moeder

I. - De Moeder met het Kind

Met roze glimlach om heur stillen mond,
zit Moeder op heur slapend kind gebogen,
en droomt - en zalig is de morgenstond,
die kwam in lichte zonneschijn getogen.

De zoet verwarmde kamer lacht bewogen,
daar deze dag hier zooveel teerheid vond.
Het klokje slaat zijn tikjes, ingetogen,
wijl Moeder droomt, gelukkig in dien stond.

Haar oogen dragen hoopvolle gedachten,
want al heur liefde ligt in 't blonde kind,
en gansch heur leven is maar één verwachten.

Zoo gaat de blijde dag - en de avondwind
is nog een lied, dat 't sluimeren moet verzachten
van 't wicht, dat Moeder in zijn dekens windt.

II. - De Biddende Moeder

De Moeder bidt. Met droef-gedempte schreden,
kwam ze eenzaam tot de mis van middernacht.
Het bronzen klokje klept heel traag, heel zacht,
zooals een oudje wispelt heur gebeden.

De Moeder bidt - en heeft zooveel geleden;
heur dagen gaan voorbij zoo'n vreemd gedacht,
dat heeft geen grond, en toch is gansch 't verleden
van haar droef moederhart, dat schreit en wacht.

Onzekerheid vervaagt heur donkere oogen,
en groeft een breede plooi in haar gelaat,
dat toch zoo schoon is, en zoo ingetogen.

De Moeder bidt, en gansch heur ziele gaat
in zelf-verloochning op, wijl de uren glijden,
en beï heur zonen, ginds op 't slagveld, strijden.

III. - Mater Dolorosa

Een vrouw van smarte, die men Moeder heet...
Ze lijdt het diepste leed, en weent heur tranen,
geknakt en eenzaam, wijl de zon gaat tanen
in verre luchten, vol van 's werelds leed.

Ik denk haar, toen ze in roze liefde schreed,
en hoop had in haar zoon, daar al de banen
met weelde-bloemen en illuzies, breed
zich vóór zijn voeten breidden.... wat al wanen!....

Nu zit ze bij een graf, in d'avondschijs,
met 't hoofd gebogen en het droef gedein
van rouw-gebeden om heur fijne lippen.

Wat dorre blaadjes aan een twijg ontglippen,
en glijden eenzaam tot den grond, waar leit
de Moeders-zoon, gevallen in den strijd.

Droefheid

Zoo denk ik hoe de dagen gaan, met 't stollend bloed
van velen mijner broeders op hunne gewaden,
hun oogen zijn met vrees en diepe smart geladen
en weenen om al 't menschlijk kwade en 't menschlijk goed;

En hoe de nachten volge'en zoeken naar de gade
of naar de doode zoon, met rouw in 't droef gemoed,
het veld ligt aaklig doodsch, in 't bloed de lijken baden,
- de nachten dragen meê de wroeging om dit bloed.

Dies is mijn groote leed; dat meerder dagen komen,
en telkens weder weenen om het nieuwe leed,
dat nieuw-vergoten bloed door heel de wereld draagt;

En dat de nachten dan, het bloed dat om de zoomen
der velden ligt, weer wisschen gaan - wijl eenig klaagt
de wind, zijn eeuwig-menschlijk lied, en 't leed vergeet.

De Weduwen van Belgie

De schemer hangt aan Belgie's droeve wegen
en in de verte brandt de eerst blijde steê:
ze was gelukkig en ze kende vreê,
het leven was er tot een droom gestegen.

En om de wegen dolen, droef-gedwee
veel bleeke vrouwen-schimmen, die verlegen
ten alle kanten uitzien - en het wee
heeft om hun oog een donkre lijn geregen.

Ze zijn zoo jong en schoon in al hun leed,
hun lippen beven, en hun handen dragen
het kerkboek, waar niet één te bidden weet.

Hun huisje staat in vuur; de mooie dagen
zijn heen, daar de oorlog ze in het lijden smeedt
en ginds hun man wordt tot zijn graf gedragen.

De weezen van België

Komt, Kinderen, weent zacht om uwe dooden,
die ginder in den strijd gevallen zijn:
't was op een blauwen dag, vol zonneshijn,
en vol gezangen, die de lucht doorvloten.

Het weenen is U, Kinderen, niet verboden:
het sterkt U voor een laatre levenspijn;
uw vaadren hadden tranen soms, die vloten,
doch ziet hoe edel zij gesneuveld zijn.

En weent nu zacht en stil, in 't avond-dwalen,
en denkt hoe schoon was vaders helden-strijd,
en hoe nog sprak van U, zijn laatste tale.

Weent zacht, en hoopt dat kome een blijde tijd
waar gij eens mannen zijt, en 't morgend-stralen
als aan uw vader, U ook lauweren wijdt.

Een Avond

En 't was een dag, waarop de schemer zou
een wilden strijd vol menschen-bloed verdrijven;
de stilte kwam, en de avond-lucht was blauw,
en in de velden stijfden menschen-lijven.

De boomen beefden in de stille schaûw,
die eeuwen-lang had willen hangen blijven
om de aarde, en dezen strijd vergeten wou,
zooals een waan, die zij zag henen-drijven.

En 'k had de levens-grootheid dan geleerd:
ik had gewacht hoe de avond-stille droomen
vergeefs tot mijn gedachten konden komen;

En hoe de nacht, - die 'k innig had begeerd,
en stil zooals hij kwam, en schoon van vrede -
voor altijd sluiten mocht mijn ooge-leden.

De Kerkjes van Vlaanderen

I. - Voorheen

Zij stonden zoo gelukkig en zoo goed,
de vrome kerkjes, op hun dorp te waken,
zoo innig-vreedzaam, bij het zon ontwaken,
als over zijne kudde een scheper doet;

Zij waren zoo verteederd en zoo zoet,
wanneer een windje kwam de boomen raken,
die om hen rezen, en met licht gemoed,
van al de menschen en hun zaakjes spraken.

Hun klokje was zoo blijde, wen de dag
lag om de roode daken en de weiden,
als op een frisch en blond gelaat, een lach.

Zij waren als hun volkje, dat geen lijden
noch rampen wist, en 't leven roze zag,
als 't uit de ramen hoorde psalmen glijden.

II. - Thans.

Als nu de schemering hangt om de velden
en om de boomen, die al treurend staan,
en eenzaam luistren naar het trage gaan
der vogel-liedjes, die eens blijder schelden;

Als stille windjes zijn te loor gegaan
en zwijgend denken aan al de geweldens,
die leed en kommer hebben aangedaan
aan 't leventje, waar klokjes in vertelden;

Dan gaat een vreemd gerucht door de landouwen,
dat als een kreet is en een klagend lied,
en droevig kwijnt in 't trage dag-vergrauwen.

Het is 't geluid, dat door de stilte giet
't aanstukken klokjes, en beweent de rouwe
van 't kerkje, dat men ginds in puinen ziet.

Bewustheid

De dag sloot zich om dezen schoonen strijd
en scheen gelukkig om de heldendaden,
die edel waren en gebenedijd
en met vergulden menschen-hoop beladen.

De menschen waren schoon en wild-verblijd,
en zon lag om hun hoofd met rijke draden,
en in de velden schalden stemmen wijd,
- ze waren woedend-grootsch hun helden-daden.

En 't ijzer botste en barstte brekend uit,
en de aarde schokte, en alle harten beefden,
van strijd-genot - de luchten dreunden luid.

Zoo kwam deze avond, - en wie strijdend leefde
dien dag van glorie, wist wat moed beduidt
en hoe het leven zoet is, voor wie streefde.

(Na een hevig bombardement).

De Aanval

De nacht licht zwijgend met zijn stille sterren,
en stiller voert het windje zijn geklaag;
om de aarde hangt een ongeruste vraag
naar dageraad, - onduidelijk en verre....

- En mannen gaan, heel stil, langs donkre haag,
al tastend of niets komt hun gang versperren -
zij loopen soms, - doch alles schijnt zoo traag
en toch zoo snel, als 't vallen van een sterre.

Een woord - en plots een wilde menschen-storm
dringt door den nacht en langs de grauwe boomen
tot bij 't kasteel: een schaduw zonder vorm.

De schok van lijven lijkt een luide klacht,
oneindig-lang - dan komt weer plots de nacht,
en kan gerust de dageraad weer komen. -

Mijn Cagna in de loopgraaf

Onhandig-schier en grof ineen gestoken,
met balken, hier en daar, en zakjes aard';
een slaapsteê, uit vier planken saam-vergaard:
zoo zit gij goed in donkren grond verdoken.

Wat beeldjes, die ik lang reeds heb bewaard,
en bloemen, met den lentedag ontloken,
versieren gaatjes, die eens openbroken,
wanneer te dichte bommen schokten de aard'.

o Cagna, waar mijn uren rust vergaan,
met stille droomen en verblijd verwachten
en zachte liedjes, die me kalm ontgaan,

Gij zijt mijn schuilplaats voor de lange nachten,
en zijt mijn vriend, die teeder aangedaan,
me spreekt van dezen, die me thuis verwachten.

Albert I

Het komt me vóór als in een oude en droeve sage:
De koning, bij zijn blonde kindren en zijn vrouw,
was stil-tevreden, - en zijn volkje was getrouw,
daar 't leefde in rustigheid zijn allerbreedste dagen.

En 's avonds, bij het licht dat wiegelde op de schouw,
- de koning moede van den ganschen dag te jagen -
zat luisterend op het lied, dat zong zijn lieve vrouw,
tot 't jonste prinsje kwam een slapens-kruisje vragen.

Toen kwam een vijand, en hij rukte 't landeke in,
en moordde en brandde 't al, wijl de arme menschen weenden,
en langs de doode banen vluchtte elk huisgezin.

De koning met zijn heldenleger, droef-gezind
week moe - en 't was of plots eenieders hart versteende,
wjl stond de koning stil te snikken als een kind.

Reims

De zonne breidde gulden avondstralen uit
om de oude stede, die gerust en vroolijk leefde,
en heur breed menschenwerk verrichtte, bij 't geluid
van bronzen klokken, dat de gouden lucht door-beefde.

De zonne hing veredeld om de Cathedraal, en weefde
heur fijnste glansen om het hoofd van deze bruid
der vroegere eeuwen, - toen de menschen rijker leefden
en had in 't puurste kunst-werk, gansch heur ziel gëuit.

- Doch 's vijands vuur zwol in den hemel eens, en één
voor één de krokken steen, - die menschen-levens waren
en menschen-zielen - stortten neêr, zoo'n reus-geween.

En 't was of uit het rookende portaal, te gare
twee grijze beelden - Kristus en de Maagd - dan schreên,
en dat hun godlijke oogen diep van droefheid waren.

Winter in België

Aan Louis Raemaekers.

Het dorp treurt eenzaam, en de droef-besneeuwde banen
gaan wijd-uiteen, zoo pijnen-zware droomen doen.
De huisjes zijn schier-ingestort, en al de wanen
van vrede liggen onder deze sneeuw te bloên.

Het kerkje is dood, niets dan wat hoopen steen, waar tanen
ging breedste liefde; - en 't land dat dapper was en koen,
lijdt diepe ellende en heeft het donker oog vol tranen,
terwijl die droeve sneeuw is innig, lijk een zoen.

Een bleeke vrouw, met 't wichtje vastgeklemd op de armen,
en bij haar 't oudste knaapje, dat zacht-snikkend schreit,
gaat door de doodsche sneeuw der strate langzaam voort.

Een grijsaard strompelt meê, en weent om 't dakloos oord,
waar hij gerust zijn oude leden kon verwarmen,
- wijl ginds vier 'Feldgraus' spotten om hun weerloosheid.

's Avonds bij Veurne

voor Leo van Aelst.

De stilte ligt verdiept om de landouwen,
die bleeker worden in den gulden schijn
van de avondzonne, en 't ver-verblauwen
weeft droomen om de horizonnen-lijn.

En in den wijden wester-glans, gaan fijn
drie toren-spitsen op, die zacht vergrauwen,
en schoon-berustend staan, of ze ook de trouwe
getuigen van ons droefste dagen zijn.

Ze schijnen toch zoo tener, en ze dringen
zich dicht bijeen, - lijk in het bedje, graag
de zusjes doen, bevreesd voor donkre dingen.

Zoo in dien breeden avondstond, die traag
vertelt van oude en schoone erinneringen,
staan ze als een schucht're en stille levens-vraag.

Vlaanderen

I

Ik droom van Vlaandren, dat men dooden wou
met sissend vuur en snerpende ijzer-woede,
van koene strijders, die men maaïen zou: -
of 't volk verdween, dat men tot stervens bloedde!

Ik droom van Vlaanderen, toen het was het wroede
en vrije land, zijn vrije leuze trouw,
met breed gebaar, verschonk zijn hand het goede
en rijk geluk, dat voedde kind en vrouw.

En 'k ween om Vlaandren, dat mij leven deed
de schoonste dagen van mijn stil genieten,
zooals een kind, dat zich bij Moeder weet.

En 'k ween, omdat mijn uren machtloos vlieten,
en dat mijn fiere Vlaanderen, ál zijn leed
moet met zijn klokken in de wereld gieten.

II

Want Vlaanderen heeft zich groot en rijk geweten,
en dorst den grootsten diep in de oogen zien;
zijn burgers lieten zich de Kerels heeten,
en mochten 't hoofd aan de overwinners biên.

En Vlaandren heeft zich aan Euroop gemeten,
door eeuwen-heen gevaar noch vrees ontzien -
zijn gouden velden wreed aan stuk gereten -
zijn steên verwoest -: nog kende 't dappre liên.

En kwam een storm-vlaag over 't land gevaren,
dan kleurde zich de vrijheid met het bloed
der Kerels, die de trots van Vlaandren waren.

En 't vrije volk, dat men nu weenen doet,
en machtloos lijdt, is groot en schoon gebleven,
daar 't liever stierf, dan eereeloos te leven!

De Zwerver

De Zwerver

I

Gij Zwerver, die van verre liefde droomt,
en denkt aan land en huis, in 't avond-grijzen,
aan stil geluk, met fijn-gekozen wijzen,
wijn loover-geur door 't open venster stroomt;

Gij, die nu moê zijt van uwe vele reizen,
daar heimwee al uw peinzen grauw bezoomt,
en 't vage leed uw glimlach heeft verloemd:
droef zie 'k uw schaduw langs de boomen rijzen.

Gij staat en droomt - uw oogen staren verre,
en zoeken 't huis, dat ge niet weder vindt,
wijn medelijdend u bezien de sterren.

En gij, die veel geleên hebt, en bemind,
gij voelt nu eerst het diepste levens-lijden:
alleen te zijn, waar ook uw stappen glijden.

II

Gij droomt van thuis, en denkt hoe alle dagen
weer brengen nieuwe en leêge droomen meê,
en hoe die droomen 't leven met zich dragen,
dat moedloos henen-sterft in 't avond-wee.

Gij droomt van thuis, toen zonne-strepen lagen
als goud-geboorde illuzies, om de zee;
de stad verstilde in schemer-bleeke vreê,
of ze om wat fluistrende innigheid wou vragen.

En de oude woning lachte in 't lampelicht,
dat om de kamer-wanden schimmen weefde,
wyl Moeder zong, met minzaam aangezicht.

Gij zat te luistren naar dit lied, dat beefde,
en dat uw eerste smartjes heeft verlicht,
zoodat ge blij waart, toen de dag herleefde.

III

Gij twijfelt aan de goedheid op deze aarde
en weent, o Zwerver, om het menschen-leed
en al de tranen, die de wereld baarde
en die geen mensch, zelfs voor een dag, vergeet.

Gij lijdt, omdat niet één de woorden weet
die troosten kunnen, en dat uwe gaarde
slechts 't eeuwig-oude en 't eeuwig-nieuwe leed
als bloemen of als lavend fruit vergaarde.

Ge twijfelt, en ge luistert niet op 't lied,
dat de oude boomen alle dagen spelen,
of dat de zee in de avond-diepte giet.

Want blijde is de uchtend, en is 't gulden streelen
der zonnestralen, - doch ge ziet het niet, -
en weet niet hoe 't uw menschen-smart kan heelen.

IV

En zeg toch niet: - de dagen zijn een lange
en droeve reeks, waarvan het eind-doel is
de dood, - en dat het uchtend-roos verlangen
niets brengen kan dan vreemde droefenis.

En zeg niet: 't leven is slechts duisternis,
waar ieder tastend gaat, en de avond bange
verwachting medevoert, voor wie gewis
wat hoop had in zeer stille loover-zangen.

Want beide, dagen en de nachten, dragen
soms zoetste droomen, die versterkend zijn,
en 't leven maken tot een zacht refrein: -

Zoodat het leed, - dat 't grijzend uur ons brengt,
en onze peinzen tot den dood verlengt, -
moet met die levens-melodij vervagen.

V

En komt, o Zwerver, de avond aangevaren,
die breidt zijn vleugels om de wereld heen,
als aan het kruis, een Man, vóór duizend jaren,
zijn armen strekte, wijl de zon verdween.

En ziet-ge dan, waar ook uw oogen staren,
niets dan gebogen kruisen, tien meteen
of honderden, in lange, droeve scharen,
strooi dan wat bloemen om die graven heen.

O luister, Mensch, dan op het klagend lied
dat stille wind door 't ruischend loover giet,
en zegt der dooden schoon en rijk verleden.

En denk, hoe ze allen diepe smarten leden,
en groot nog bleven, boven 't aardisch verdriet,
toen, tot den dood, ze voor hun volkje streden.

VI

o Zwerver, als ge dan eens langzaam schrijdt
doorheen de stille stede van uw droomen,
waar nog een laat en broos gezucht door glijdt
van geuren en van windjes, die verloomen;

En als ge dan slechts puinen ziet verspreid: -
geen huisje meer waar blijde woordjes stroomen,
van kalm geluk en van be-zonde tijd,
geen klokje, dat nog laat zijn liedje schroomen;

o Als ge dan geen menschen wedervindt,
die - vastgehecht aan 't leven rond hun heerde -
niet henengingen in vervreemden wind;

Blijf staan, o Man; verzaamt de brokjes steen,
waar geur en windjes jaren om verteêrden,
en roept er 't leven weder van voorheen!

VII

Zoals een bloem uit vollen bloesem spruit
en schoon wordt, en verbreedt heel lijze,
en lichten dauw, vol laafnis, in zich sluit,
ziet-ge de zon aan verren trans ontrijzen.

En de aarde ontwaakt. Ge aanhoort het stil geluid,
dat langzaam veedlen doen zeer verre wijzen;
het loover, dat geen huivrend windje stuit,
hangt blij-verguld door 't gulden zonne-rijzen.

En, Zwerver, ge ziet kalme vijvers beven,
heel broze, zoo kristalen schalen doen,
wanneer ze zijn tot teeren mond geheven.

Ge aanziet den morgend, en de stille zoen
der zonne - waar, ontloken roze' in bloên -
schenkt u de milde zoetheid van het leven.

VIII

Zoo is het leven schoon om de idealen
die elke morgen tot ons brein verlengt:
de dagen zijn verblijd door 't zonnestralen,
dat blonde schoonheid in de tuinen brengt.

We droomen voor wijd-opene portalen,
en zoeken zalen, waar het licht zich mengt
met Hoop-heur zachte kleur, of waar koralen
mond, ál zijn teerheid en zijn laafnis schenkt.

We droomen, - en de droom wordt werkelijkheid,
en is heel schoon, doordat we 't edelst vragen
en 't heerlijkst, aan ons werkers-volle dagen.

We vragen goedheid en wat teer-verblijdt
voor al wie lijden en niet durven klagen,
en zijn gelukkig om den levens-strijd.